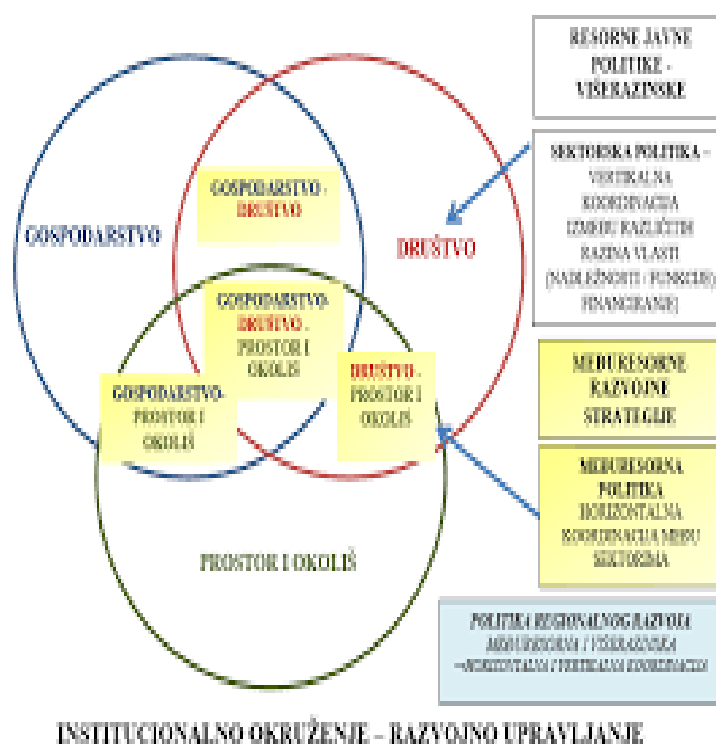

Trogodišnji Akcijski plan za provedbu Strategije razvoja Hercegbosanske županije 2016-2020

2019 – 2021

Svibanj, 2019.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Proces izrade akcijskog plana	5
3. Sažetak izvještaja o provedbi strategije za prethodnu godinu	7
4. Sažeti pregled akcijskog plana za 2019-2021	8
5. Preporuke	11
Prilog: Akcijski plan 2018-2020 – tabelarni prikaz- Excell alat	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

1. Uvod

Integrirana strategija razvoja Hercegbosanske županije 2016-2020 je od 2016.godine po usvajanju, ključni strateško-planski dokument županije koji potiče i usmjerava budući rast i razvitak županije. Integrirana strategija razvoja u Hercegbosanskoj županiji nastala je kao potreba za usmjeravanjem financijski i ljudskih resursa u glavne sfere razvoja. Na temelju napravljene socioekonomske analize, strateško fokusiranje i vizija su predstavile županiju koja će do 2020.godine biti moderna zajednica temeljena na načelima održivog gospodarstva u kojoj će živjeti poduzetni i zadovoljni ljudi, koja će optimalno iskoristavati svoje potencijale i pozitivno utjecati na poslovno okruženje sa očuvanim okolišem i kulturnim nasljeđem koji će ju činiti privlačnom za investicije, život i turističku posjetu. Integrirana strategija razvitka služi istovremeno i kao okvir za definiranje zajedničkih ciljeva, poticanje snaga, rješavanje gorućih problema, ali i kao odgovor na izazove budućeg razvoja županije. U skladu sa definiranim strateškim fokusima, Vizija razvoja Hercegbosanske županije će se realizirati kroz tri strateška cilja, u kojima su integrirana sva tri sektora – gospodarstvo, društveni razvoj i zaštita okoliša. Sektorski ciljevi glase:

Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo kroz intenziviranje proizvodnje i povećanje zaposlenosti

Za realizaciju ovog strateškog cilja definirano je nekoliko prioriteta čija realizacija treba dovesti do ispunjenja cilja. Prioriteti su slijedeći:

- 1.1. Razvoj poljoprivrede i ruralnog područja
- 1.2. Jačanje sektora malih i srednjih poduzeća kroz veći stupanj tehnološke inovativnosti uz optimalno korištenje postojećih resursa
- 1.3. Razvoj turizma kroz otvaranje mogućnosti za snažniji razvoj poduzetništva i obrtništva
- 1.4. Jačanje prometne infrastrukture i energetske potencijala
- 1.5. Održivo gospodarenje šumskim resursima i razvoj drvne industrije

Napredak u ostvarenju strateškog cilja 1 mjeri se kroz povećanje broja poslovnih subjekata, broja zaposlenih i kroz povećanje indeksa razvijenosti županije.

Strateški cilj 2: Poboljšanje komunalne infrastrukture i zaštita okoliša

Pregled prioriteta koji se trebaju ostvariti da bi se postigao Strateški cilj 2 su slijedeći:

- 2.1. Jačanje zakonske regulative i kapaciteta u oblasti okoliša
- 2.2. Podizanje kvalitete komunalne infrastrukture
- 2.3. Poboljšanje energetske učinkovitosti

2.4. Održivo upravljanje prirodnim resursima

Strateški cilj 2 podrazumijeva realiziranje niza mjera, čiji napredak će se mjeriti brojem domaćinstava obuhvaćenih organiziranim prikupljanjem otpada i brojem stanovnika koji imaju pristup kontroliranoj vodi za piće.

Strateški cilj 3: Razvoj ljudskih potencijala i struktura za upravljanje razvojem u funkciji povećanja kvalitete života

U okviru strateškog cilja 3 definirano je šest prioriteta koji se odnose na poboljšanje tržišta rada, socijalnih i zdravstvenih usluga, sustava obrazovanja, braniteljske zaštite i uspostavljanje struktura za upravljanje razvojem. Na planu suradnje sa sudionicima u inozemstvu, prepoznat je strateški interes za unaprjeđenje prekogranične i međunarodne suradnje s drugim zemljama i regijama, te aktivno sudjelovanje u radu međunarodnih organizacija i tijela.

Prioriteti za strateški cilj 3 su:

- 3.1. Razvoj županijskog tržišta rada
- 3.2. Unaprjeđenje sustava socijalnih usluga
- 3.3. Razvoj sustava odgoja i obrazovanja
- 3.4. Poboljšavanje kvaliteta zdravstvenog sustava
- 3.5. Braniteljska zaštita i prava civilnih žrtava rata
- 3.6. Unaprjeđenje upravljanja razvojem

Ispunjenje strateškog cilja 3 mjeriti će se obuhvaćanjem predškolske djece obveznim programom od 150 sati, brojem liječnika i postotkom realizacije projekata predviđenih operativnim planovima 1+2 Strategije razvoja.

Obvezan dodatak strateško-planskog dokumenta čini **trogodišnji akcijski plan** koji predstavlja operacionalizaciju strategije. Trogodišnji operativni plan prioritizira mjere, odnosno vezane aktivnosti/projekte u skladu s planiranom financijskom alokacijom, određuje dinamiku realizacije mjera, te podjelu odgovornosti.

Podršku procesima izrade i provedbe Strategije razvoja pruža zajednički projekat Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP), projekat integriranog lokalnog razvoja (ILD) III.

2. Proces izrade akcijskog plana

Trogodišnji akcijski plan predstavlja operacionalizaciju strategije razvitka. Trogodišnji akcijski plan sadrži sve mjere i aktivnosti /projekte u okviru strateških i prioritetnih ciljeva planirane za provedbu tijekom trogodišnjeg razdoblja, kao i financijski okvir potreban za njihovu realizaciju te nositelje odgovornosti za realizaciju mjera. Predstavlja se tabelarno i prikazuje odvojeno svaku aktivnost/projekt unutar mjera, povezujući je sa financijskim sredstvima potrebnim za njenu realizaciju tijekom svake godine unutar planiranog perioda, a detaljan pregled je prikazan u prilogu ovog dokumenta.

Trogodišnji akcijski plan bi trebao služiti kao izravna podloga za izradu programa javnih investicija i proračuna županije te se ažurira svake godine prema tzv. *rolling* modelu, odnosno principu 1+2 za slijedeće trogodišnje razdoblje.

Proces izrade akcijskog plana vodi tijelo koje upravlja razvojem u županiji- **Županijski odbor za razvoj**- ŽOR koje je imenovala Vlada županije. Proces izrade operativnog plana koordinira koordinator ŽOR-a.

Nakon što su se prikupili inputi od svih zainteresiranih strana koordinator za implementaciju Strategije razvoja Hercegbosanske županije, u konzultacijama sa članovima ŽOR-a obavlja sljedeće radnje:

- Sintetizira pristigle inpute u jedan dokument;
- Pravi korekcije pristiglih inputa;
- Traži dopune podataka ukoliko za to postoji potreba;
- Finalizira konačan nacrt akcijskog plana;
- Predstavlja novi trogodišnji akcijski plan ŽOR-u;
- Dostavlja nacrt trogodišnjeg akcijskog plana na usvajanje Vladi;
- Nakon usvajanja plana od strane Vlade isti će objaviti i dostaviti svim nositeljima mjera.

Akcijnski plan 2019.-2021. za provedbu Strategije razvoja Hercegbosanske županije razrađen je po ciljevima, mjerama i projektima zajedno sa pripadajućim financijskom sredstvima. U okviru svakog od tri strateška cilja, utvrđene su mjere, očekivani rezultati kao i nositelji aktivnosti. Također, dat je i prikaz ukupnih financijskih sredstava, koji je podijeljen po godinama za slijedeće trogodišnje razdoblje 2019.-2021. s naznačenim izvorima financiranja, kako za ukupno trogodišnje razdoblje tako i za tekuću godinu, radi lakšeg praćenja i izvještavanja.

Proces izrade Akcijskog plana započeo je u prosincu 2018.godine prikupljanjem inputa od strane nadležnih institucija koje su u Strategiji prepoznate kao nositelji pojedinih aktivnosti odnosno projekata. Budući da je prva tri mjeseca 2019.godine u Hercegbosanskoj županiji bila na snazi Odluka o privremenom financiranju, posljedično se nije mogao ni usvojiti Akcijski plan za trogodišnje razdoblje zbog nedostatka informacija o proračunskim financijskim alokacijama za pojedine aktivnosti/projekte. Također, bit će potrebno sazvati i novi Županijski Odbor za razvoj kojeg će činiti predsjednik Vlade, načelnici Općina i gradonačelnik. Budući da je u 2019. godini planirana i revizija postojeće Strategije kao i pokretanje procesa izrade Nove za razdoblje 2021-2027 potrebno je razmisliti i o uključenosti i angažmanu članova ŽOR-a, te zatražiti od nadležnih nova imenovanja ili potvrdu postojećih članova.

3. Sažetak izvještaja o provedbi strategije za prethodnu godinu

Kako bi usporedo sa planiranjem lakše pratili izvršenje dat ćemo kratki osvrt na okvirni pregled provedbe Strategije u 2018. godini. Dakle dok se ne usvoji službeni Izvještaj o provedbi Strategije razvoja HBŽ za 2018.godinu, govorimo o okvirnom pregledu uzimajući u obzir dostupnost podataka u mjesecu svibnju 2019.godine. Podatke su za potrebe ILDP III projekta kroz preliminarnu pokazatelje, dostavili članovi ŽOR-a okvirno početkom 2019.godine.

Provedba Strategije razvoja u 2018.godini, s ukupnim financijskim ulaganjima od 10.308.830,00 KM po strateškim ciljevima, od kojih je 5.636.323,00 KM izvršeno u Strateškom cilju 1: Konkurentno gospodarstvo kroz intenziviranje proizvodnje i povećanje zaposlenosti, 4.084.562,00 KM ostvarenih u Strateškom cilju 3: Razvoj ljudskih kapaciteta i struktura za razvoj, te značajno manjim ulaganjima usmjereni su u Strateški cilj 2: Komunalna infrastruktura i zaštita okoliša, 587.945,00 KM.

<i>Strateški cilj</i>	<i>Vrijednost provedenih projekata u KM</i>	<i>Planirano za 2018.god</i>	<i>Indeks (plan/provedba)</i>
SC 1	5.636.323	6.435.562	0,876
SC 2	587.945	4.848.872	0,1212
SC 3	4.084.562	5.058.235	0,8075
Ukupno:	10.308.830	16.342.669	0,631

Tabela 1. Pregled projekata i vrijednosti u KM

Dakle, iz prethodne tabele je vidljivo je na razini ukupne provedbe Strategije razvoja za 2018. godinu, po još uvijek neslužbenim podacima provedeno 63,1 % planiranih financijskih sredstava iz Operativnog plana 2018-2020.

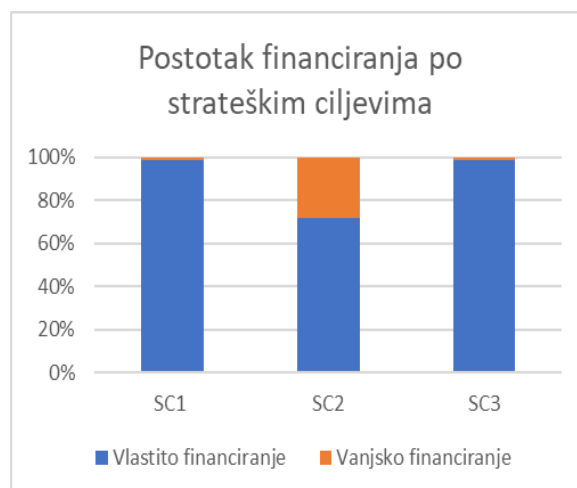
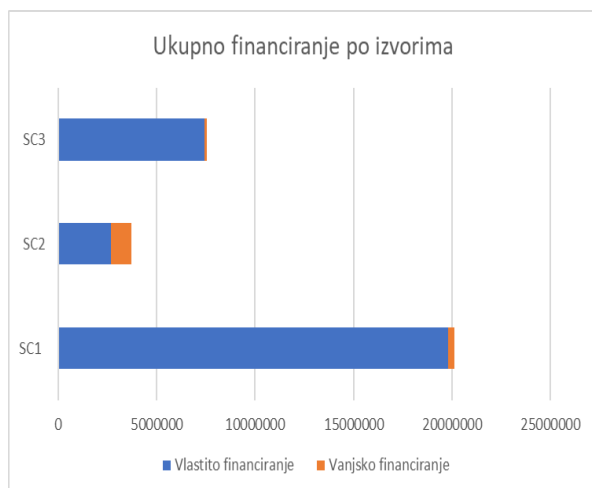
Što se tiče provedbe AP 2018-2020, iz trenutno dostupnih podataka za izradu Izvješća za 2018. godinu vidljivo je da su kao i prethodnih godina najveća financijska izdvajanja u strateškom cilju 1, iza kojeg slijedi cilj 3 te da zaostaje strateški cilj 2. Ovdje je potrebno naglasiti da je u cilju 2, u sektoru zaštite okoliša planiran veliki financijski iznos za projekte koji se financiraju iz vanjskih izvora financiranja (UNEP; UNFAO I UNDP), za koje u ovom trenutku nisu dostupni podaci o utrošenim sredstvima. Stoga je u ovoj fazi obrade podataka nemoguće je precizno navesti vlastite i vanjske izvore financiranja kao ni omjere istih. Ova značajna sredstva iz vanjskih izvora financiranja vezuju se za ulaganja u zaštićena područja a vidljivo je da još uvijek postoje administrativne i druge prepreke za planirani početak implementacije projekata kao što je pokazao primjer projekta kojeg provodi UNEP na području cijele BiH, sa planiranim aktivnostima na zaštiti Livanjskog polja. No, primjer UNFAO projekta koji je pilot projekt ruralnog razvoja u zajednici na području Livna, primjer kako je suradnja sa donatorima planirana i kako se mogu provesti planirane aktivnosti te utrošiti i opravdati financijska sredstva.

4. Sažeti pregled akcijskog plana za 2019-2021

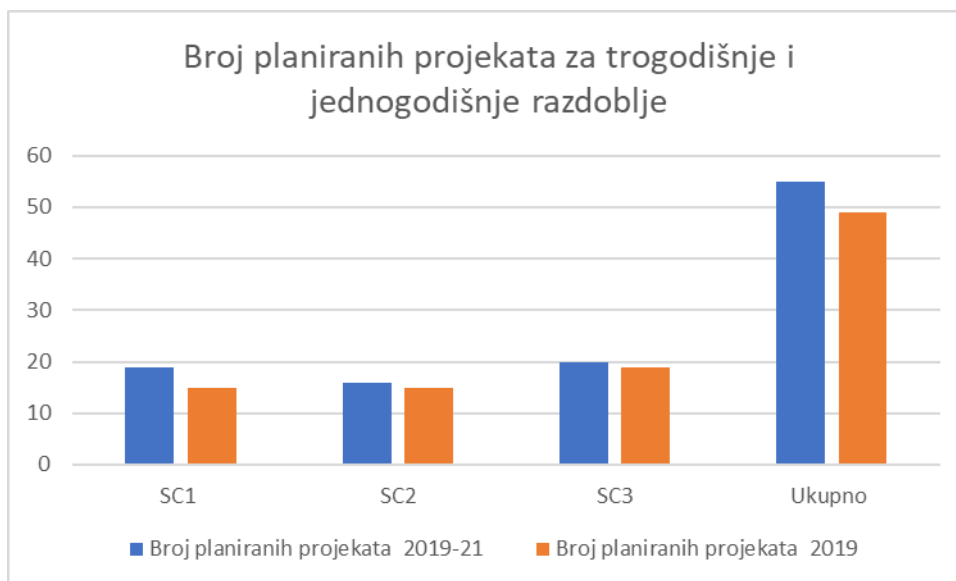
Ukupno planirana sredstva za realizaciju Strategije razvoja Hercegbosanske županije **za 2019. godinu su 13.982.731 KM za ukupno 49 aktivnosti u sva tri cilja.** Za SC 1. *Konkurentno gospodarstvo kroz intenziviranje proizvodnje i povećanje zaposlenosti planirano je 7.482.690 KM, za 15 projekata;* za SC 2. *Poboljšana komunalna infrastruktura i zaštita okoliša 1.687.106 KM, za također 15 projekata i za SC 3. Razvoj ljudskih potencijala i struktura za upravljanje razvojem u funkciji povećanja kvalitete života 4.812.935 KM z 19 projekata.*

Ukupno planirani iznos za **trogodišnje razdoblje 2019-2021** je 31.373.557 KM za ukupno 55 projekata, od čega 20.120.893 za SC 1. *Konkurentno gospodarstvo kroz intenziviranje proizvodnje i povećanje zaposlenosti(19 projekata), 3.699.318 KM (16 projekata) za SC 2. Poboljšana komunalna infrastruktura i zaštita okoliša i 7.552.935 KM (20 projekata) za SC 3. Razvoj ljudskih potencijala i struktura za upravljanje razvojem u funkciji povećanja kvalitete života.*

Nastavno analizi ukupnih alokacija, relevantan podatak iz akcijskog plana predstavlja i raspored financiranja strateških ciljeva prema izvorima financiranja, u ovoj kratkoj analizi predstavljen u formi vlastitih izvora (proračuni) i vanjskih izvora. Kako je navedeno u shematskom prikazu ispod, ukupni opseg financiranja razvoja u županiji se sa vlastitim izvorima planira provesti u visini od 29.942.322,00 KM ili 95,44 %, dok se iz vanjskih izvora planira alocirati 1.431.235,00 KM, većinom očekivana sredstva sufinanciranja EU projekata iz IPA CBC Programa prekogranične suradnje i ostalih donatora.

Aktualni trogodišnji akcijski plan 2019-2021 je osnova za praćenje i izvještavanje o stanju razvitka i provedbi Strategije razvoja Hercegbosanske županije 2016-2020.

Na osnovu pregleda broja projekata razvidno je da je plansko razdoblje Strategije 2016-2020 pri kraju i da je većina projekata planirana u 2019. godini sa svega 6 projekata više u narednom razdoblju 2020-21. Za implementaciju Startegije u 2019.godini planirana je implementacija ukupno 49 projekata dok je za razdoblje 2019-2021 u ovoj fazi ukupno planirano 55 projekata. Za strateške ciljeve 1 i 2 u 2019.godini planirano je po 15, za SC 3 20 projekata.

Ključne razvojne mjere za naredno trogorodišnje razdoblje (prikazano tabelarno ispod) ukazuju na strateške fokuse županijskog razvoja i to u područjima:

I. izgradnje prometne infrastrukture s najvećim finansijski alokacijama,

II. podrške šumskim resursima, poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju sa otprilike podjednakim finansijskim izdvajanjima,

III. podrške zapošljavanju, razvoju resursa u zdravstvu, sustavu odgoja i obrazovanja i

IV. potrebi održivog upravljanja prirodnim resursima i podizanju kvaliteta komunalne infrastrukture.

Ukupne alokacije u osam ključnih mjera iznose **24.483.139 KM** odnosno **preko 90%** ukupno planiranog alociranja finansijskih sredstava.

Ključne razvojne mjere	2019	2020	2021	2019-2021
<i>Jačanje prometne infrastrukture i energetske potencijala</i>	3.705.000	3.700.000	3.700.000	11.105.000
<i>Održivo gospodarenje šumskim resursima i razvoj drvne industrije</i>	1.439.101	1.439.101	1.439.101	4.317.304
<i>Razvoj poljoprivrede i ruralnog područja</i>	1.902.589	1.180.000	1.180.000	4.262.589
<i>Razvoj županijskog tržišta rada</i>	1.796.000	1.000.000	0	2.796.000
<i>Poboljšavanje kvaliteta zdravstvenog sustava</i>	1.000.000	1.000.000	0	2.000.000
<i>Razvoj sustava odgoja i obrazovanja</i>	1.281.835	0	0	1.281.835
<i>Održivo upravljanje prirodnim resursima</i>	486.000	310.000	295.000	1.648.412
<i>Podizanje kvalitete komunalne infrastrukture</i>	812.000	130.000	130.000	1.072.000

Akcijski plan za provedbu Strategije razvoja 2019-2021

Socijalno osjetljive kategorije stanovništva protkane su kroz većinu mjera u sva tri strateška cilja, kao što su projekti nabave besplatnih udžbenika, stipendije za učenike slabijeg imovinskog stanja i subvencioniranje prijevoza učenika; mjere financijskih izdvajanja za posebne kategorije socijalno ugroženog stanovništva i ostalih koji su u različitim u socijalnim potrebama (naknade roditeljima, dječiji doplatak, socijalne naknade).

Potrebno je naglasiti da se kod svih izdvajanja za razvoj, a posebno iz proračunskih sredstava vodi računa i o ravnopravnosti spolova i jednakim prilikama za sve.

5. Preporuke

Suradnja županijskih institucija na izradi novog Akcijskog plana 2019-2021 nanovo je i prilika da se osvježi lista projekata, odnosno da se predlože određene promjene i novi projekti koji će doprinosti postizanju specifičnih ciljeva Strategije razvoja Hercegbosanske županije 2016-2020.

Slijedeće preporuke sažetak su jednogodišnjeg rada Županijskog Odbora za razvoja, Koordinatora ŽOR-a i ostalih tijela uključenih u procese strateškog planiranja na županijskoj razini:

Prilikom izrade Trogodišnjeg akcijskog plana treba voditi računa da su aktivnosti iz akcijskog plana ugrađene u **redovite godišnje planove rada županijskih institucija**, odnosno treba postojati obveza da svaka institucija ugradi u godišnji plan rada aktivnosti iz Trogodišnjeg akcijskog plana za provedbu Strategije te također da po njima izvještava.

Trogodišnji akcijski plan treba biti **usklađen sa proračunom i Planom javnih investicija (PJI)** Hercegbosanske županije za isto plansko razdoblje, odnosno aktivnosti i projekti u trogodišnjem akcijskom planu moraju biti reflektirani i u proračunu i PJI. Također, potrebno je pronaći modalitet uključivanja općinskih projekata od značaja za županiju u Akcijski plan HBŽ.

Radi prioritiziranja projekata/aktivnosti, kojih je ukupno 207 u Strategiji, potrebno je odrediti **Strateške projekte od značaja za razvoj HBŽ**, te izraditi Bazu projektnih ideja koja će uz strateške sadržavati i opise svih projektnih ideja za Hercegbosansku županiju. Prijedlog Obrasca za prikupljanje projektnih ideja je već izrađen u sklopu projekta „Podrška procesu EU integracija u BiH“.

Također će u skorom razdoblju biti potrebno razviti model za **Fond za financiranje projektne dokumentacije za infrastrukturne projekte** kako bi projekti bili spremni za financiranje iz drugih proračunskih ili EU sredstava.

Važno je i naglasiti potrebu što skorijeg formiranja razvojnih struktura: JU Razvojne agencije HBŽ kao i Samostalne stručne službe za upravljanje razvojem i europske integracije kako bi proces upravljanja razvojem u Hercegbosanskoj županiji nastavio na osnovnim pretpostavkama za razvoj.

Stupanjem na snagu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH, krajem ožujka 2017.godine, kao i budućim usvajanjem ukupno 5 podzakonskih akata, županije će trebati uskladiti svoje normativne i ostale akte u ovom području upravljanja.